

markeder, hvor de handlende traditionelt dag for dag flytter fra marked til marked i en cyklus der kan gennemføres på en uge. Der er her tale om en meget dybtgående og detaljeret analyse af et ellers ofte negligeret emne. Eksemplerne er hentet fra Tamil-Nadu i Sydindien og der startes med en historisk redegørelse for udviklingen i dette område. Under Cholar dynastiet (9-13 årh.) trivedes markederne godt under ledelse af mægtige handelslaug, der igen var underordnede den øverste statsmagt. Under Vidiyanagar dynastiet (14-17 årh.) blev handelen opsplittet fordi området blev delt imellem et stort antal mindre militære ledere, der hver for sig søgte at gøre deres territorium så stærkt og uafhængigt som muligt. Efterhånden begyndte europæerne at trænge ind på markederne ved mellemmand først og fremmest for at opkøbe bomuldstekstiler til Europa, men også andre varer der kunne anvendes i den inter-asiatiske handel (merkantilistiske fase). Siden blev påvirkningen endnu større (industri-kapitalistiske fase) med indførsel af europæiske færdigvarer og udførsel af indiske råstoffer. Til at begynde med udnyttede europæerne det allerede eksisterende net af uge-markeder til opkøb og salg af varer, siden gik denne funktion mere og mere over til byerne, efterhånden som veje og jernbaner anlagdes. Dermed startede også en polarisering af samfundet og uge-markederne blev mere og mere henvist til kun at betjene de fattigste og mest immobile befolkningslag (fx småbønder og landarbejdere). Uge-markederne udviklede sig forskelligt i forskellige områder alt afhængigt af den givne agrarstruktur og koloniale indtrængen. Således udviklede der sig i det ekstremt fattige Dharmapuri område en fintmasket og stærkt decentraliseret distributionsnet. Nogle varer er lokalt produceret, andre stammer udefra; de små handlende kontrolleres og finansieres af store købmænd i byerne. Handelen er yderst profitabel for de store købmænd, men ikke for de små lokale, der blot søger at overleve ved at intensivere og sprede deres arbejdsindsats. Et andet eksempel er det frugtbare Cauvery-delta hvor halvdelen af risproduktionen eksporteres. Her har der dog siden gammel tid været en meget skæv social fordeling idet 60% af landbefolkningen er jordløs. Vejnettet er fint og der er talrige større og mindre byer. Der sælges på uge-markederne stort set kun fisk, idet de andre varer kan købes i byernes bazarer. Risproduktionen går uden om uge-mar-

kederne; en del af overskuddet gives som naturaliløn til landarbejderne, resten går via offentlige opkøbscentraler.

Der gives i bogen en lang række sådanne eksempler og til sidst vurderes mulighederne for at udnytte uge-markederne til udviklingsformål. Udsigterne er dog ikke for lyse, så længe man ikke gør noget mere radikalt for at komme udbytningen og polariseringen i samfundet til livs.

Svend Raagaard

Hans Karl Barth: Mali: eine geographische Landeskunde. (Wissenschaftliche Länderkunden, Bd. 25).

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1986. XXI, 395 s., ill. & 7 s. tav. 22 cm. DEM 97,-.

Bogen er – selv det omfattende sidetal taget i betragtning – rig på information. Siget er en bred præsentation af Malis geografi, strækkende sig fra de historiske udviklingsaspekter over socio-økonomiske forhold til geo-økologiske betragtningen.

Tyngden ligger i en detaljeret beskrivelse af naturforholdene (klima, vegetation, geologi og jordbund) og i en redegørelse for produktions-muligheder og – begrænsninger i det beskrevne miljø. Især naturgrundlagsbeskrivelsen er dokumenteret med omfattende tabel- og figurmateriale, hvilket muliggør fordybelse (desværre mister nogle af tabellerne noget af deres værdi, fordi oplysninger om måleperioder savnes).

Befolknings- og erhvervsstruktur behandles relativt indgående; væsentlige elementer i denne del af bogen er bebyggelsesmønstre og landbrugserhvervet.

Udviklingsperspektiver og udviklingsplanlægning i Mali diskuteres i bogens afsluttende afsnit.

På trods af sit ret beskedne udstyr er bogen en solid og omfattende indføring i forholdene i Mali, som bærer tydeligt præg af forfatterens mangeårige engagement på feltet. Derfor, og på grund af den omfattende litteraturliste kan den anbefales for læsere, der søger en bred og grundig orientering om dette land.

Anette Reenberg

Man's dependence on the Earth: the role of the geosciences in the environment. Ed. by A.A. Archer, G.W. Lüttig and I.I. Snezhko. Schweizerbart'sche, Stuttgart 1987. XIII, 215 s., ill. 25 cm. DEM 69,-.

Denne bog, der er resultatet af et internationalt samarbejdsprojekt under UNEP og

UNESCO, giver en beskrivelse af samspillet mellem menneske og natur, især hvad angår udnyttelsen af naturressourcer og dennes indflydelse på det omgivne miljø. Bogen er tilegnet administratorer og planlæggere, der forvalter områder, hvor der er et samspil mellem den menneskelige aktivitet og naturgivne faktorer. Bogen er derfor skrevet i et sprog med et minimum af fagtermer, således at læsere uden stor faglig indsigt kan få udbytte af den.

Henrik Breuning Madsen

Energetics of physical environment: energetic approaches to physical geography. Ed. by K.J. Gregory.

Wiley, Chichester 1987. XI, 172 s., ill. 24 cm. GBP. 26.50.

Denne bog beskriver energistrømme i det fysiske miljø. Den er opdelt i 6 kapitler med hver sin forfatter. Forfatterne kalder bogen en energetisk tilnærmelse til fysisk geografi, især inden for disciplinerne klimatologi, geomorfologi, hydrologi, jordbundsgeografi og biogeografi. Bogens hovedvægt ligger i beskrivelsen af energiomsætningen ved vanderosion, hvor den giver et rimeligt indblik.

Henrik Breuning Madsen

Rolf Meissner: The continental crust: a geophysical approach. (International geophysics series; 34).

Academic Press, Orlando 1986. IX, 426 s., ill. 23 cm. USD 34.95.

Bogen er skrevet for videregående studerende og forskere i geovidenskab, med særlig interesse for spørgsmål knyttet til Jordens skorpe. Bogen tilstræber en geofysisk viden-status om den kontinentale skorpe, og dens approach er derfor også klart geofysisk.

Bogen indledes med en definition af begreberne skorpe og lithosfære, hvorefter skorpedannelsen beskrives som et generelt planetært fænomen. Dernæst gennemgås de vigtigste geofysiske undersøgelsesmetoder, der benyttes til udforskningen af Jordens skorpe. For at give en baggrund for tolkningen af feltundersøgelser gennemgås herefter en række laboratorieforsøg vedrørende deformation og friktion, ligesom forskellige geofysiske dateringsmetoder beskrives. Følgende redegøres grundigt for en række geofysiske (især seismiske) og geologiske undersøgelser af den kontinentale skorpe. I denne forbindelse diskuteres dannelsen og betydningen af forskellige tektoniske strukturer (f.eks. riftzoner). Afsluttende gives et sammen-